

Motion till riksdagen 2021/22:4214

av **Hans Eklind m.fl. (KD)**

Utgiftsområde 8 Migration

Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut.....	3
Tabell 1	6
1 Inledning.....	6
1.1 Kristdemokraternas utgångspunkter	7
2 Sänkt söktryck	8
3 Mottagandet.....	10
3.1 Asylansökningsområden.....	10
3.2 Korrekta beslutsunderlag	11
3.3 Snabbare hantering av asylansökningar.....	12
3.4 Avskaffa EBO-lagen och genomför bosättningsplikt.....	12
3.5 Integration från dag ett.....	13
3.6 Inkludera civilsamhällets gemenskaper	14
4 Uppehållstillstånd	14
4.1 Tidsbegränsade uppehållstillstånd som huvudregel	14
4.2 Permanenta uppehållstillstånd	15
4.3 Synnerligen ömmande omständigheter.....	16
4.4 Familjeåterförening och försörjningskrav	16
4.5 Tidsbegränsat uppehållstillstånd för varaktigt bosatta (VABO)	17
4.6 Kvotflyktingsystem (vidarebosättning)	17
4.7 Kvinnor som kränks eller riskerar att kränkas – tvåårsregel	18
5 Rättssäkerhet.....	19
5.1 Inrätta en inspektion för migrationsfrågor.....	19
5.2 Handläggningstidernas betydelse	20
5.3 Offentliga biträden.....	20

5.4 Tolkar.....	20
5.5 Kompetens gällande förföljda på grund av tro, kön eller sexuell läggning.....	21
5.6 Medicinska åldersbedömningar	21
6 Återvändande.....	22
6.1 Utöka antalet förvarsplatser	23
6.2 Inför elektronisk övervakning.....	23
6.3 Utökade befogenheter vid inre utlänningskontroll	23
6.4 Inför möjlighet till boendeskyldighet	24
6.5 Fler återtagandeaftal.....	25
6.6 Förbättra återetableringsstödet.....	25
6.7 Utvisning på grund av brott	25
6.8 Förläng preskriptionstiden	26
6.9 Avskaffa möjligheten till spårbyte.....	26
6.10 Säkra-länder-lista	27
7 Arbetskraftsinvandringen	28
8 Uppvärdera medborgarskapet.....	29
9 Utlandssvenskar.....	30
10 EU:s asyl- och migrationspolitik	30

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 8 Migration enligt förslaget i tabellen i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna en ordnad, human, rättssäker och långsiktigt ansvarsfull integrations- och migrationspolitik som värnar asylrätten, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska söktrycket av asylsökande till Sverige och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om asylansökningsområden och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av korrekta beslutsunderlag och om att stärka drivkrafterna för asylsökande att medverka till att identiteten fastställs, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över bedömningen av den asylsökandes identitet och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka Migrationsverkets arbete med att säkerställa identiteter och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka migrationsdomstolarna och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa EBO-lagen och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en obligatorisk bosättningsplikt ska införas under de två första åren av etableringsprogrammet och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att låta Migrationsverket upphandla anläggningsboenden baserat på integrationspotential och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett asylprogram där asylsökande ska delta i språkutbildning och samhällsorientering och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att asylsökande ska ha ett arbetskrav vid det egna asylboendet och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stöd till civilsamhället och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om samarbetet mellan kommuner och civilsamhället och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav för att erhålla ett permanent uppehållstillstånd och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en humanitär ventil ska återinföras i migrationslagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att försörjningskrav ska gälla för alla utom egna barn under 18 år och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att försörjningskrav ska gälla för anknytningspersonen vid familjeåterförening och tillkännager detta för regeringen.

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tidsbegränsat uppehållstillstånd för varaktigt bosatta och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kvotflyktingar ska beviljas permanenta uppehållstillstånd vid första beslutstillfället och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kvinnor som kränks eller riskerar att kränkas under tiden för den s.k. tvåårsregeln och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en inspektion för migrationsfrågor och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna effektiva handläggningar för asylmål och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hanteringen av offentliga biträden vid asylmål och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör bereda förslagen som lämnats i SOU 2018:83 och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rättssäkerhet i bedömningen av konvertiter och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av prövningen gällande åldersbedömningar, konvertiter och hbt-plus-personer och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rättssäkra åldersbedömningar i asylprocessen och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska ta initiativ till förhandlingar om ramverk för diplomatiska garantier om human behandling för att möjliggöra ökat återvändande och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om EU:s utvecklingsbistånd och återvändandearbete och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ansvaret för återvändandearbetet och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utvisningsbeslut inom ramen för EU-samarbetet och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att brottslingar dömda för grov brottslighet med utvisningsbeslut inte bör försättas på fri fot på svensk mark och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förvarstagande och fler förvarsplatser och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om elektronisk övervakning som komplement till förvarstagande och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om mer resurser och verktyg till polisen för att kunna verkställa avvisningar, utvisningar och fler inre utlänningskontroller och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa möjlighet till boendeskyldighet i samband med avvisnings- eller utvisningsbeslut och tillkännager detta för regeringen.

39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fler återtagandeavtal med viktiga mottagarländer och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra återetableringsstödet och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om avvísningar och utvisningar och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över vad som utgör synnerliga skäl i regelverket i utvisningsmål och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en förlängning av preskriptionstiden för att kunna söka asyl en andra gång och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa möjligheten till spårbyte och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om säkra länder och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om införandet av jourdomstol i snabbförfarandet och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja lönegolvet för arbetskraftsinvandring och tillkännager detta för regeringen.
48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka arbetet mot missbruk av reglerna för arbetskraftsinvandring och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett försörjningskrav för familj till arbetskraftsinvandrare och tillkännager detta för regeringen.
50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om människosmuggling och oriktiga uppgifter för arbetstillstånd och tillkännager detta för regeringen.
51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppvärdera medborgarskapets betydelse och tillkännager detta för regeringen.
52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om medborgarskapsceremonier och tillkännager detta för regeringen.
53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa godkänt språkprov och samhällsorienteringsprov samt försörjningskrav som villkor för att an hålla om svenskt medborgarskap och tillkännager detta för regeringen.
54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kunna återkalla svenskt medborgarskap i det fall det kan styrkas att personen har erhållit detsamma på svikliga grunder och tillkännager detta för regeringen.
55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kunna återkalla svenskt medborgarskap för personer med dubbelt medborgarskap som aktivt medverkat eller varit delaktiga i terroristbrott eller krigsförbrytelser, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
56. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kunna återkalla svenskt medborgarskap om en person har tillskansat sig detsamma genom mutor eller bestickning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
57. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utlandssvenskar och tillkännager detta för regeringen.

58. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU ska verka för ett effektivt återvändande av de som saknar skyddsskäl, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Tabell 1

Anslagsförslag 2022 för utgiftsområde 8 Migration

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Migrationsverket	4 233 098	175 000
1:2 Ersättningar och bostadskostnader	2 190 000	100 000
1:3 Migrationspolitiska åtgärder	123 013	±0
1:4 Domstolsprövning i utlänningsmål	720 015	10 000
1:5 Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål	204 800	±0
1:6 Offentligt biträde i utlänningsärenden	249 786	±0
1:7 Utresor för avvisade och utvisade	327 202	±0
1:8 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar	408 450	±0
99:1 Inspektion för migrationsfrågor	±0	10 000
Summa	8 456 364	295 000

1 Inledning

För Kristdemokraterna är det centralt att migrationspolitiken är långsiktigt ansvarsfull, human, ordnad, rättssäker och överblickbar. De senaste åren har dock visat på motsatsen. Sverige har tagit emot fler asylsökande än vi klarat av att integrera, vi har misslyckats med att införa en migrationspolitik som motverkar människosmugglare, brustit i klarläggandet av identiteten på de som sökt sig hit, inte tagit krafttag mot utnyttjandet av asylsystemet och framväxten av parallellsamhällen. Kristdemokraterna vill se ett skifte i hållningen till migration och migrationspolitiken.

En långsiktigt hållbar migrationspolitik innebär enligt Kristdemokraterna ett mottagande i nivå med våra nordiska grannländer. Vid en sådan nivå ges Sverige en migrationspolitik som står i relation till vår integrationskapacitet och det utrymme som krävs för att hantera den integrationsskuld som en dåligt utformad integrationspolitik i kombination med ett stort mottagande skapat. Om migrationspolitiken ska vara långsiktigt hållbar måste Sverige införa en migrationslagstiftning som medverkar till att asylsökande i större utsträckning söker asyl i andra säkra länder. Kristdemokraterna vill även se över migrationspolitiken i ett större perspektiv, inbegripet EU och världssamfundet, i syfte att skapa ett mer humant och ordnat mottagande där fler säkra länder tar ansvar för personer på flykt samtidigt som människosmuggling motverkas. För att komma tillrätta med parallellsamhällen och identitetsmissbruk vill vi göra en översyn av hur vi klarlägger identiteten på dem som söker sig till Sverige. Hela utlänningslagen och områden med bäring på migration och integration behöver därför ses över.

I den här motionen presenteras Kristdemokraternas migrationspolitiska förslag för en långsiktigt ansvarsfull migrationspolitik. Våra förslag på åtgärder för en bättre integrationspolitik presenteras i en särskild motion.

1.1 Kristdemokraternas utgångspunkter

Världssamfundet delar ett moraliskt ansvar att hjälpa medmänniskor i nöd. Utgångspunkten bör vara att flyktingar söker skydd i första säkra land, att asylrätten värnas och att försvara öppenheten och den fria rörligheten inom EU. Vi vill se fler lagliga vägar in i unionen, ett stopp på irreguljär migration och ett större fokus på att hjälpa flyktingar i närområdet. Samtidigt ska vi kunna känna oss trygga i att asylprövningen är rättssäker. Den som saknar skyddsskäl och får nej på sin asylansökan måste också lämna landet.

De senaste åren har den humanitära krisen i världen förvärrats. FN:s flyktingorgan UNHCR uppger att 79,5 miljoner människor var 2019 på flykt undan krig, konflikter och förföljelse, en ökning med 8,7 miljoner jämfört med året före. 58 % av dem är internflyktingar, Colombia är det land med högst antal internflyktingar. 85 procent av den totala andelen flyktingar återfinns i utvecklingsländer. En ännu större grupp är världens alla migranter som söker sig till en bättre tillvaro. I en gallupundersökning framkom att 27 % av Sydamerikas totala befolkning skulle migrera om de fick chansen. Ett liknande resultat är troligt om Afrikas ca 1,4 miljarder invånare skulle tillfrågas. Enligt FN fanns det cirka 272 miljoner internationella migranter i världen, vilket motsvarar 3,4 procent av världens befolkning. Enligt Yale-universitetets prognoser förväntas 1,4 miljarder migranter bege sig till ett annat land under detta århundrade.

Kristdemokratin vilar på omsorgen om den nödställda och idén om ett absolut människovärde. Vi har som parti därför en lång tradition av att göra mesta möjliga insatser för den som flyr sitt land och kommer till vårt. Men, mot bakgrund av de gångna åren, vad vi vill och vad vi klarar av är inte alltid samma sak. En fråga som vi därför behöver ställa oss är hur vi bäst hjälper så många som möjligt samtidigt som vi fortsatt tar ansvar för exempelvis välfärden för alla dem som redan finns i vårt land? Vi behöver minska antalet människor som riskerar sina liv när de flyr i små båtar över Medelhavet och få bort människosmugglarna. Vi har också sett hur vårt system inte klarade den påfrestning som flyktingkrisen 2015 innebar. Därför behöver vi se till att mottagningen motsvarar integrationskapaciteten, annars riskerar människor att slussas in i ett utanförskap som lever kvar i generationer. Vi behöver även på internationell nivå se till att fler länder tar ansvar. Den befolkningsförändring som Sverige genomgått på kort tid saknar motstycke i svensk historia och är ovanlig i en internationell jämförelse. Många som invandrat till Sverige har integrerats väl och bidrar till att göra det svenska samhället till ett gott samhälle. Men alltför många som invandrat till Sverige har inte integrerats väl. Arbetslösheten är klart högre i dessa grupper och självförsörjningsgraden är oroväckande låg. Brottsligheten är högre och skolresultaten sämre. Utanförskapet går i arv. Samhällsgemenskapen och tilliten till såväl samhället och den enskilda individen riskerar att slitas sönder.

Mot bakgrund av det behöver vi sänka söktrycket till nordiska nivåer. Barnfamiljer ska kunna hålla ihop och de med störst skyddsbehov ska prioriteras. För att upprätthålla en reglerad invandring måste också den som bedöms sakna asylskäl lämna landet.

Sverige ska vidare vara en aktiv aktör inom olika internationella samverkansorgan, från det nordiska till det globala. Vi ska bidra till både etablerade och nya insatser inom freds- och säkerhetsfrämjande samt konfliktförebyggande verksamhet inom Nato, EU,

FN och OSSE. Vi ska vidare värna ett generöst bistånd med målet om att detta ska uppgå till 1 procent av BNI. Biståndet ska hävda människovärdet, höja de fattigaste människornas levnadsnivå genom arbete och utveckling och främja mänskliga rättigheter och demokrati. Sverige måste bidra aktivt till att dessa samarbeten fungerar så effektivt och resultatriktat som möjligt och leder till verklig skillnad.

Sverige ska vara en pådrivande part för gemensamma lösningar inom EU på migrationsområdet. Sedan 2015 har den gemensamma asyl- och migrationspolitiken inom EU mer eller mindre satts ur spel. Det har lett till att vissa medlemsstater tagit ett mycket större ansvar än andra. EU behöver samla sig för att ta ett gemensamt ansvar för unionens yttre gränser, gemensamt ansvar för den humanitära situationen i unionens närområde och gemensamt ansvar för asylsökande.

Ett kraftigt sänkt söktryck till Sverige är nödvändigt för att ge oss förutsättningar för en värdig, effektiv och välfungerande integration av de som redan finns här och av dem som kommer att få rätt att stanna här i framtiden.

Vid sidan om behovet av att förbättra och effektivisera det direkta mottagandet av asylsökande behöver arbetet framöver således fokusera på att få de personer som fått och får uppehållstillstånd, att så snabbt som möjligt etablera sig på den svenska arbetsmarknaden och i det svenska samhället. Att klara de integrationspolitiska utmaningarna – ta itu med utanförskap och utsatthet, bostadsbrist, klyftan mellan utrikes och inrikes födda på arbetsmarknaden – är centralt för att kunna ha en fortsatt human och ordnad migrationspolitik.

2 Sänkt söktryck

I Riksrevisionens rapport ”Konsekvensanalyser inför migrationspolitiska beslut” (RiR 2017:25) konstateras att under perioden 2004–2015 framgår stora skillnader mellan olika länder avseende hur många personer som valde att söka asyl: ”I de 24 OECD-medlemmarna i Europa ökade antalet asylsökande denna period med sammanlagt 250 procent. Ökningen kan nästan helt förklaras av ett sammanlagt tiofaldigt antal asylsökande i fem länder (Tyskland, Ungern, Sverige, Italien och Österrike). Det sammanlagda antalet asylsökande till de övriga 19 länderna låg i stort sett oförändrat fram till flyktingkrisen 2015. I fem av dessa länder minskade antalet under perioden.”

Skillnaderna leder RRV att i ovan nämnda rapport sammanfatta: ”Vidare tyder kunskapsunderlaget på att individuella migrationsbeslut delvis styrs av komparativa för- och nackdelar mellan olika länder. Effekterna av en policy i ett land kan därför inte bedömas helt utan att hänsyn tas till policybeslut i andra alternativa migrationsländer.”

Vilket land en person väljer att söka asyl i styrs av en rad olika faktorer. Det finns faktorer som förklarar varför ett land attraherar fler asylsökande och migranter framför ett annat. För att kunna sänka söktrycket är det avgörande att identifiera dessa faktorer så det är möjligt att justera dem.

Sveriges geografiska position har inneburit att vi tidigare haft kontroll över antalet asylsökande. Men, de senaste åren har detta förändrats. Inte minst blev det uppenbart när EU:s yttre gräns kollapsade, då uppstod helt nya möjligheter att ta sig landvägen ända till Sverige. Beslutet om att tillfälligt återinföra gränskontroll vid inre gräns gjorde det svårare att resa till och in i Sverige. Gränsskydd och kontroller har betydelse för

söktrycket, men det finns andra förklaringar till de skillnader som exempelvis finns mellan de nordiska länderna.

Den omfattande forskningen som finns att tillgå ger inte entydiga svar kring vilka faktorer som är avgörande för att personer väljer att ta sig genom Europas länder för att komma till Sverige. Några av de faktorer som forskningen identifierar som viktiga är:

- Förekomsten av diaspora (etnisk eller nationsgrupp, som lever utanför ursprungligt hemland).
- Möjligheten till att beviljas uppehållstillstånd.
- Generositeten i välfärdsprogram.

Förekomsten av diaspora i ett land kan påverka när personer av samma etnicitet eller nation väljer vilket land de flyr eller migrerar till. Detta är en faktor som är svår att justera om inte skyddsskäl i hemlandet förändras. Det är dock möjligt att skärpa reglerna för uppehållstillstånd eller anhöriginvandring.

Delegationen för migrationsstudier (Delmi) visade 2015 i en studie att asylsökande syriska medborgare eller statslösa från Syrien i hög utsträckning valde Sverige då de uppgav att ”Sveriges hitintills relativt generösa asylpolitik” hade betydelse. Här spelade Sveriges ensidiga beslut som fattades av Migrationsverket i september 2013 att ge syrier permanenta uppehållstillstånd stor roll. Delmis studie bekräftas av två forskare som i Ekonomisk debatt (3/19) konstaterar att ”Policyförändringen hade en klar och direkt effekt på det antal syriska asylsökande som kom till Sverige”.

Generositeten i välfärdsprogrammen är en annan viktig aspekt som är avgörande för vilket land som väljs konstateras i en rapport från Princeton University i oktober 2019. I rapporten ”The Welfare Magnet Hypothesis: Evidence From an Immigrant Welfare Scheme in Denmark” har man studerat hur flödet av invandrare till Danmark påverkats utifrån de kraftiga förändringar som gjorts avseende tillgången till välfärdssystemen. De konstaterar att det finns en rad faktorer vid sidan av välfärdssystemens utformning som spelar roll för valet av land hos en migrant, men slår fast att ”the generosity of the welfare system is important for destination choices”.

De ovanstående faktorerna finns med som förklaringar i Delmis rapport ”Från Afrikas horn till Sverige” (2019:2). Här anges förekomsten av ett diasporanätverk, utsikterna att få uppehållstillstånd och att Sverige är ett generöst flyktingmottagande land som förklaringar till varför dessa valde Sverige framför en rad andra länder som låg närmare och/eller på vägen till Sverige.

För att kunna sänka söktrycket till Sverige måste lagstiftningen harmonisera bättre med våra grannländer. Det är inte möjligt att avvika kraftigt i en mer generös mening om målbilden är att söktrycket inte ska avvika från våra närmaste grannländer. Kristdemokraterna har därför under en rad av år efterlyst en parlamentarisk migrationskommitté som ser över lagstiftningen och de faktorer som påverkar hur många asylsökande och anhöriga som söker sig just till Sverige. En sådan tillsattes till slut av regeringen i juni 2019 och sedan den 20 juli 2021 har Sverige en ny utlänningslag.

Kristdemokraterna konstaterar emellertid att lagstiftningens innehåll och omfattning inte är tillräckligt för att sänka söktrycket till en hållbar nivå. Orsaken till detta är flerfaldig och grundlades redan under lagstiftningsprocessens tidiga skede.

I direktivet för kommitténs arbete (dir. 2019:32) slås fast att ”En parlamentariskt sammansatt kommitté ska ta ställning till utformningen av den framtida svenska migrationspolitiken i syfte att fastställa en ordning som är långsiktigt hållbar.” Utöver de obligatoriska delarna för kommittén att ta ställning till, gavs även utrymme att väcka

andra frågeställningar. Givet den höga målsättningen med kommitténs arbete att forma en långsiktigt hållbar migrationspolitik var denna möjlighet direkt nödvändig. Kristdemokraterna lyfte bland annat in frågor i kommitténs arbete som handlade om välfärdssystemets utformning, ett effektivare återvändande, förstärkt inre utlänningskontroll, borttagande av spårbytesmöjligheten, ökad rättssäkerhet, utvisning för brott och särskilda asylansökningsområden. Då en majoritet av ledamöterna inte lyckades enas kring ett betänkande som även inkluderade förslag utöver de obligatoriska delarna av kommittédirektivet så redogör slutbetänkandet endast för de obligatoriska delarna i direktivet. Saknas gör därför en rad åtgärder som skulle bidra till att sänka söktrycket till Sverige, vilka är nödvändiga för att få till stånd en migrationspolitik som tar hänsyn till vår integrationskapacitet.

Under lagstiftningsprocessen slutskede frångick regeringen vidare ett flertal förslag som en majoritet av riksdagens partier ställt sig bakom i migrationskommittén. Vi konstaterar därför att lagstiftningen på flera områden motverkar målet om en långsiktigt hållbar migrationspolitik.

Allt annat lika kommer den nya lagstiftningen inte leda till ett lägre söktryck till Sverige jämfört med den tillfälliga lagen. Särskilt problematiskt är att lagstiftningen undergräver en reglerad migrationspolitik, vilket innebär att ett ja ska vara ett ja, och ett nej ska vara ett nej. Därtill är undantagsreglerna, som ger upp mot 90 procent av anknytningspersonerna undantag från försörjningskravet, för breda. Regeringen avvisar vidare förslagen om att genomföra språk- och samhällsorienteringskrav. Sammantaget sänder regeringens förslag signalen att Sverige fortsatt är ett av de mest förmånliga länderna att migrera till, vilket riskerar att leda till en ökad migration till Sverige på bekostnad av en mer jämlik mottagandefördelning inom EU.

3 Mottagandet

3.1 Asylansökningsområden

2015 föreslog Kristdemokraterna att asylansökningsområden skulle inrättas i närheten av våra stora gränsövergångar, dit personer som vill söka asyl i Sverige hänvisas. När Kristdemokraterna presenterade förslaget mötte det hård kritik från flera håll, bland annat från dåvarande migrationsminister Morgan Johansson. Sedan dess har dock en statlig utredning (2018:22) presenterat förslag om ankomstcenter som till stor del liknar Kristdemokraternas förslag. Under hösten 2021 aviserade regeringen att asylcenter ska utredas.

Vi föreslår att det i asylansökningsområdena görs en första registrering och bedömning av asylansökan. Syftet är att få till stånd en snabbare handläggning och beslutsprocess som är både rättssäker och effektiv. Genom ett samlat mottagande och beslutsprocess ökar möjligheten att förhindra att människor avviker och hamnar i en utsatt situation.

I asylansökningsområdena ordnas obligatoriskt boende för de asylsökande under den första fasen i asylutredningen. Personer som uppenbart inte medverkar till att styrka sin identitet eller som kommer från så kallade säkra länder ska få ett snabbt avvisningsbeslut. Detsamma gäller även personer som bedöms vara en säkerhetsrisk. Asylansökningsområdena ska bemannas med sjukvårdskompetens för att möta vårdbehov och

behov av psykosocialt stöd. Det är viktigt att dessa kompetenser finns tillgängliga direkt vid mottagandet så att ett preventivt hälsofrämjande arbete kan påbörjas omgående.

Kristdemokraterna vill även ett gemensamt ansvarstagande för migrationen inom EU och anser därför att personer som vill söka asyl i EU gör det vid gemensamma EU-asylansökningsområden innan inresa vid unionens yttre gräns, och att de asylsökande därefter fördelas mellan EU:s medlemsstater baserat på en specifik fördelningsnyckel där det historiska mottagandet räknas in.

3.2 Korrekta beslutsunderlag

En klarlagd identitet är en förutsättning för rättssäkerheten. Felaktig information, osäkerhet och bristande tilltro till myndigheter kan göra att asylsökande gör sig av med identitetshandlingar eller inte vågar uppge korrekt information då de tror att det annars skulle påverka deras möjligheter i asylprocessen i negativ bemärkelse. Detta äventyrar rättssäkerheten för den asylsökande och underminerar legitimiteten för asylsystemet och migrationspolitiken. En hög legitimitet för asylsystemet är viktigt såväl för den asylsökande som för allmänhetens syn på invandring, och för integrationen.

Antalet asylsökande i Sverige som har styrkt sin identitet är dock mycket lågt, mellan 2011 och 2016 saknades pass i mellan 81 och 91 procent av fallen. Utredningen Klarlagd identitet (SOU 2017:93) konstaterar att om en asylsökandes identitet inte går att klarlägga kan uppehållstillstånd ändå beviljas för utlänningar ”som kommit hit av andra orsaker än att de behöver skydd”. En av anledningarna till detta är att det är möjligt att bedöma en asylsökandes identitet som sannolik enbart med stöd av hans eller hennes muntliga berättelse, vilket gäller för både tillfälligt såväl som permanent uppehållstillstånd. Migrationsverket kan i vissa fall även utfärda ett uppehållstillstånd trots att identiteten inte gjorts sannolik. Denna ordning behöver ses över i syfte att skapa ett bättre beslutsunderlag och motverka undanhållande av äkta identitetshandlingar.

Riksrevisionen belyste på ett tydligt sätt hur illa problemet är i rapporten ”Att komma till Sverige som anhörig – rättssäkerheten i anknytningsärenden” (RiR 2021:9). Där framkommer att Migrationsverket ofta inte kan verifiera vilka personer som kommer till Sverige genom anhörginvandring. De slår fast att identitetshandlingar i Irak och Syrien, varifrån Sverige mottagit flest asylsökningar de senaste åren, ofta är förfälskade. Detta kan innebära att Migrationsverket ”inte upptäcker skenäktenskap och människohandel” eller att ”personer tar hit barn som de inte är föräldrar till och som utnyttjas eller far illa på olika sätt, eller att personer tar sig till Sverige i syfte att medverka i kriminella nätverk”. Kristdemokraterna anslår därför 30 miljoner årligen på utrustning och personal för att bättre säkerställa asylsökandes och anhörginvandrades identitet. Att klarlägga identiteter måste vidare prioriteras mycket högre än det gör idag.

Som ett led i att göra beslutsunderlaget så komplett som möjligt anser Kristdemokraterna även att det bör införas en regel om att asylsökande ska uppge samtliga anhöriga som är aktuella för familjeåterförening inom tre månader. Att undanhålla eller ge felaktig information kan göra att den asylsökandes rättssäkerhet äventyras och att mottagningssystemet förlorar i legitimitet hos allmänheten.

Kristdemokraterna vill även att tydligare krav på identifiering ska kopplas till beviljandet av ett permanent uppehållstillstånd. Det bör ses som ett minimikrav att den som får rätt att vistas i Sverige permanent också måste göra sin identitet klar – och inte enbart sannolik som idag.

3.3 Snabbare hantering av asylansökningar

Korrekt information om den asylsökande underlättar även hanteringen av ansökningen. Kristdemokraterna har understrukit vikten av att asylprocessen inte drar ut på tiden längre än nödvändigt. Det är välkommet att Migrationsverkets handläggningstider har minskat över tid, även om de ökat marginellt det senaste året till i snitt 300 dagar gällande förstagångsärenden jämfört med 510 dagar år 2018. Samtidigt har handläggningstiden vid våra migrationsdomstolar minskat, 2019 var handläggningstiden 295 dagar och 2020 var den ca 250 dagar.

Regeringen har tidigare förstärkt migrationsdomstolarna, vilket sänker kostnaderna för mottagningssystemet då asylmålen kan avgöras snabbare. Att sänka kostnaderna för mottagningssystemet överskuggas dock av betydelsen som återfinns i det humana att snabbare kunna ge dem som väntar på det viktiga beskedet om huruvida de får ett ja eller nej på sin asylprövning. Ett snabbt nej ökar också möjligheten till att fler återvänder frivilligt.

Med tillfälliga och relativt korta uppehållstillstånd som huvudregel har Migrationsverket flaggat för en stor ökning av antalet förlängningsärenden. Det är viktigt att framgent följa utvecklingen för att motverka långa handläggningstider i dessa ärenden.

Införandet av ett permanent snabbförfarande vid asylärenden från så kallade säkra länder kommer även innebära snabbare avslag och återvändanden och troligtvis färre asylsökande från dessa länder. Fler förslag kopplade till snabbförfarandet återfinns under punkt 6.10.

3.4 Avskaffa EBO-lagen och genomför bosättningsplikt

Sverige använder boendeformen eget boende, EBO, i en utsträckning som saknar motstycke i något annat land. EBO-lagen har funnits sedan 1994 och bidrar i allt för hög utsträckning till att cementera segregationen i Sverige. Sverige behöver ha en jämnare fördelning av – och bättre planering för – asylsökande. Idag hamnar en stor del av de som kommer i Sverige i EBO i redan hårt ansträngda förorter, eller i kommuner hos sina landsmän. Detta skapar en grogrund för segregation och riskerar förvärra situationen i dessa områden. Här drabbas de ofta av trångboddhet, utnyttjas att köpa dyra svartkontrakt och hamnar i utanförskap. Anläggningsboenden är också förenat med problem.

Anläggningsboenden är ofta i glesbygd med sämre arbetsmarknadsanknytning, där lediga fastigheter kunnat upphandlas av Migrationsverket. Dessa kommuner har inte minst under senare år drabbats av radikalt ökande kostnader för exempelvis försörjningsstöd och skolgång, kostnader som är mycket svåra för små kommuner att täcka.

Eget boende och anläggningsboenden är alltså förknippade med problem. Men anläggningsboende möjliggör en väsentligt mer kontrollerad process där staten i större utsträckning kan styra bosättningen av de asylsökande, utifrån var det är sammantaget bäst för den fortsatta processen. Det innebär exempelvis att bosättningar i redan utsatta områden kan stoppas.

Ska segregationen i Sverige brytas måste den här trenden brytas i två steg. Rätten till eget boende bör slopas helt och anläggningsboende bör i fortsättningen vara den boendeform som erbjuds från staten. Väljer en asylsökande att inte bo i ett anläggningsboende ska denne förlora rätten till ersättning och bidrag, i enlighet med förslagen i Mottagandeutredningen (SOU 2018:22).

Anläggningsboenden ska upphandlas på platser som uppfyller vissa krav. Bland annat förutsättningarna på arbetsmarknaden, graden av segregering i närliggande skolor, kommunens ekonomi, tidigare mottagningsvolym med mera. Kriterierna ska inte bara tas hänsyn till gällande vilken kommun ett boende ska upphandlas i, utan också var i kommunen det kan upphandlas. Exempelvis bör inga anläggningsboende upphandlas i särskilt utsatta områden. Kristdemokraterna anser dessutom att det ska införas en bosättningsplikt under de första, obligatoriska två åren av etableringsprogrammet för dem som har fått ett uppehållstillstånd. Om den nyanlände lär sig tala och förstå svenska språket tidigare, upphör bosättningsplikten. Om man däremot flyttar till en annan kommun under de första två åren utan att ha lärt sig tala eller förstå svenska förlorar man sin etableringsersättning.

3.5 Integration från dag ett

Ett stort problem med dagens mottagande är den passivitet som den asylsökande många gånger försätts i. För att ta tillvara människors drivkraft och vilja att bygga en bra framtid vill vi Kristdemokrater möta denna situation genom att införa ”Integration från dag ett”. Det innebär att vi tidigarelägger den utbildning (svenska för invandrare, sfi, och samhällsorientering) som nyanlända erbjuds. Vi vill se integrationsinsatser redan under asyltiden och inte vänta med dessa tills att den asylsökande fått uppehållstillstånd.

Kristdemokraterna vill införa krav på att asylsökande erhåller och ska delta i 15 timmar språkutbildning och nio timmar samhällsorientering per vecka. Vi vill se en kvalitativ svenskundervisning genom individuella prestationsplaner, ökad nivåindelning och fler, samt bättre sfi-anordnare. En viktig del av samhällsundervisning är att den asylsökande får klarhet i vad som avses med begrepp som religionsfrihet, jämställdhet och likabehandling. Kristdemokraterna anslår totalt 150 miljoner kronor under 2022 samt 250 miljoner kronor per år 2023–2024 för detta, under OU 13. På sikt överväger vinsterna i snabbare integration de extra kostnader som detta medför. En kraftigt kortad etableringstid är något som är bra för både den enskilde och samhället i stort. Länsstyrelserna, som idag ansvarar för asylsökandes sysselsättning, ska även administrera asylprogrammen, vilket innebär att medlen förs till utgiftsområde 1. Till förmån för det mer omfattande asylprogrammet säger Kristdemokraterna nej till den tidigare regeringens satsning på svenska från dag ett.

Utöver utbildningstiden ska det på den asylsökande ställas ett arbetskrav om 16 timmar per vecka vid det egna asylboendet. Det innebär att den asylsökande förväntas bidra med till exempel lokalvård, matservering, trädgårdsarbete och vaktmästartjänster, alltså uppgifter som idag kan åligga asylboendenas personal att sköta. Den som inte deltar i utbildningen eller uppfyller arbetskravet kan få sin dagersättning nedsatt.

Ett flexibelt etableringsprogram på 1–5 år bör införas och där de två första åren ska vara obligatoriska för att fler ska genomgå etableringsprogrammet. Denna del ska vara tillägnad svenskundervisning, samhällsorientering och arbetsmarknadsförberedande utbildning. Fler integrationspolitiska åtgärder från Kristdemokraterna återges i en särskild motion om Integration och samhällsgemenskap.

3.6 Inkludera civilsamhällets gemenskaper

Under flyktingkrisen 2015 gick civilsamhället in och bidrog på ett avgörande sätt till att Sverige ändå förmådde hantera utmaningarna på ett bra sätt. Både församlingar, idrottsklubbar, föreningar och frivilliga enskilda har ett engagemang och en kapacitet som ska tas tillvara vid mottagandet av nyanlända och i den efterföljande integrationsprocessen.

Politiska beslut kan underlätta för nyanlända att förvärva ”nycklar” som behövs för att ta sig in i det svenska samhället. Språkundervisning och samhällsinformation i enlighet med vår satsning ”Integration från dag ett” (se 3.5 ovan) är viktiga sådana. Men, staten kan aldrig ersätta civilsamhället med alla de naturliga mötesplatser som finns. Här kan de nyanlända träffa majoritetsbefolkningen i möten som underlättar en samhällsgemenskap där alla finns med. Det är här som det främmande blir bekant.

Vi menar att kommunerna bör jobba mer organiserat tillsammans med både enskilda och det civila samhället. Det gåvoskatteavdrag som infördes under Kristdemokraternas tid i regeringen har genererat många miljoner till de organisationer som idag är godkända mottagare.

I en rapport från riksdagens utredningstjänst uppger bland annat Unicef att de tack vare gåvoskatteavdraget för åren 2012–2014 fick in minst 8 miljoner kronor extra. De uppger även att de under år 2015 tappade 1,6 miljoner kronor i intäkter på grund av att den rödgröna regeringen inför året aviserade att avdragsrätten skulle tas bort. För att värna det ideella engagemanget behöver staten uppmuntra all form av hjälp. Avdragsrätten var en konkret och tydlig åtgärd som dessutom direkt kom många människor till del. Kristdemokraterna återinförde i KD/M-budgeten gåvoskatteavdraget.

Kristdemokraterna vill tillsätta en utredning som syftar till att gåvor till fler typer av organisationer ska berättiga till gåvoskatteavdrag, att den undre beloppsgränsen för varje enskild gåva ska sänkas samt att administrationen ska förenklas för de berörda organisationerna. Kristdemokraterna menar också att taket ska höjas. Detta utvecklas i en annan kristdemokratisk motion.

4 Uppehållstillstånd

4.1 Tidsbegränsade uppehållstillstånd som huvudregel

Kristdemokraterna vill ha tidsbegränsade uppehållstillstånd som huvudregel. Utgångspunkten är att skydd ska ges under den tid den asylsökande inte kan återvända hem. Om en person med uppehållstillstånd integrerar sig i det svenska samhället genom att lära sig det svenska språket, ta till sig den svenska kulturen och samhällsgemenskapen, försörja sig själv, klarlägga sin identitet samt klarar en vandelsprövning ska personen kunna ansöka om och förvärva ett permanent uppehållstillstånd. Om en person inte integreras i samhället och skyddsbehovet inte kvarstår måste utgångspunkten vara att personen återvänder till ursprungslandet. Den som beviljas asyl i Sverige ska därför som huvudregel få ett tidsbegränsat uppehållstillstånd.

Vi kristdemokrater har tydliggjort att vi vill se en lagstiftning som bidrar till att Sveriges mottagande hamnar på nordisk genomsnittsnivå. Att Sverige beviljar tidsbegränsade uppehållstillstånd (TUT) och inte permanenta uppehållstillstånd (PUT) som huvudregel överensstämmer med hur det ser ut i de andra nordiska länderna och EU. Att

ensidigt införa en annan regel kring uppehållstillståndet riskerar annars att skapa incitament för fler att söka sig till Sverige.

4.2 Permanenta uppehållstillstånd

Kristdemokraterna vill se en förändring av det nuvarande systemet som inte ställer några särskilda krav för att erhålla ett permanent uppehållstillstånd (PUT). Vi förordar att det ställs krav på kunskaper i både det svenska språket och samhället och att utläningen inte gjort sig skyldig till brottslighet (vandelsprövning). Den som vill ansöka om PUT före treårsgränsen ska också uppfylla ett krav om arbete och egen försörjning. Till detta ska också ett identitetskrav ställas på den sökande.

Med tidsbegränsade uppehållstillstånd som regel menar Kristdemokraterna att det efter tre år ska vara möjligt för en person att ansöka om permanent uppehållstillstånd. Denna ordning, att vid ett uppfyllande av vissa krav få ansöka om PUT, gäller i flera av EU:s medlemsstater.

Införandet av krav för PUT är ett sätt att förbättra integrationen. Människor som invandrat och inte kan göra sig förstådda efter flera år får stora svårigheter. Detta gäller särskilt nyanlända kvinnor som har lägre delaktighet i integrerande åtgärder och lägre sysselsättningsgrad efter etableringsperioden. I praktiken uppfylls ofta försörjningskravet av mannen och så länge det är så ökar risken för att kvinnans delaktighet i språkutbildning och annan utbildning blir bristfällig. Nivån på försörjningskravet ska vara ekvivalent med förbehållsbeloppet (att efter avdrag för preliminär skatt klara alla vanliga levnadskostnader utom boendekostnad).

Det finns tydligt forskningsstöd för att goda språkkunskaper ökar sannolikheten för en långsiktigt framgångsrik etablering på arbetsmarknaden (ESO 2017:7 Inspiration för integration – en ESO-rapport om arbetsmarknadspolitik för nyanlända i fem länder). Att vuxna lär sig språket är också angeläget för barnen. I dagens integrationsprocess får de ta ett orimligt ansvar genom att vuxna gör barnen till tolkar i mötet med det omgivande samhället.

Sverige har ett växande problem med individer vars identitet inte är klarlagd. Migrationsverket bedömde 2017 att det finns nära 60 000 individer registrerade i två eller flera kända identiteter hos Migrationsverket. De konstaterar dock att mörkertalet är stort vilket innebär att det troligen finns många fler. Utredningar, rapporter och granskningar har vid upprepande tillfällen fastslagit att ansvariga myndigheter brister i deras identitetskontroller. Gränspolisens har konstaterat att de inte vet vilka som befinner sig i landet och Migrationsverket påpekar att det finns problem med att asylsökande medvetet undanhåller sin identitet och identitetshandlingar. Vi konstaterar att svenska myndigheter inte kan garantera identiteten på alla dem som får permanent uppehållstillstånd i Sverige.

För att upprätthålla legitimiteten och motverka all form av missbruk samt för att säkerställa vem eller vilka som får tillåtelse att permanent vistas i Sverige vill Kristdemokraterna att ett krav på identifiering ska kopplas till beviljandet av ett permanent uppehållstillstånd.

Ovanstående krav för att erhålla PUT måste kompletteras med en ventil för personer som inte har möjlighet eller där det inte är rimligt att begära att de ska klara dessa krav. Vi menar att exempelvis barn eller de som uppbär allmän pension eller garantipension ska undantas från kraven för PUT. Däremot ska alla som uppnått straffmyndig ålder uppfylla vandelskraven.

4.3 Synnerligen ömmande omständigheter

Med den tillfälliga migrationslagstiftningen togs möjligheten att få uppehållstillstånd med anledning av synnerligen och särskilt ömmande omständigheter bort. Kristdemokraterna har motsatt sig detta. Den tidigare ordningen innebar att en bestämmelse om att uppehållstillstånd fick beviljas om det skulle strida mot ett svenskt konventionsåtagande att avvisa eller utvisa utlänningen. Det var inte en rimlig ordning för en långsiktig migrationspolitik. Kristdemokraterna har därför tidigare verkat för att en humanitär ventil för de allra mest utsatta ska återinföras i vår migrationslagstiftning. En sådan ventil, om än bredare än vad Kristdemokraterna förespråkade, togs fram inom ramen för migrationskommittén. Regeringen valde emellertid att vidga ventilen ytterligare. Dagens ventil är bredare än den var innan den tillfälliga lagen. Migrationsverket bedömer att regeringens förslag till humanitär skyddsgrund inte enbart kommer att användas i undantag. Regeringen konstaterar även i propositionen att allt fler kan komma att omfattas av denna skyddsgrund. Det är således inte längre frågan om en ventil, utan en ny permanent skyddsgrund som kommer att bevilja uppehållstillstånd till personer som saknar asylskäl och med gällande avslagsbeslut. Ett nej kommer i allt högre utsträckning inte innebära ett nej, utan ett ja. Detta är ett avsteg från en reglerad invandring och kommer att leda till ett högre söktryck till Sverige. Det är därför direkt nödvändigt att förslaget till en ny humanitär skyddsgrund återgår till att vara just en humanitär ventil.

Vi vill att utformningen ska återge det som kan sägas utgöra en miniminivå utifrån det som EU-rätten och de internationella konventionerna skapar. Det förslag till utformning som lämnats av Lagrådet skapar en ventil för de personer vars anknytning till Sverige eller personliga omständigheter i övrigt nödvändiggör detta.

4.4 Familjeåterförening och försörjningskrav

Kristdemokraterna anser att familjens betydelse för upplevelse av gemenskap, trygghet och stabilitet är svår att överskatta. Därför menar vi att rätten till familjeåterförening ska gälla oavsett skyddsstatus. Denna rätt förutsätter dock att man klarar de försörjningskrav som ställs. För Kristdemokraterna är utgångspunkten att försörjningskrav ska gälla alla utom egna barn under 18 år.

Kristdemokraterna förordar ett försörjningskrav som innebär att anknytningspersonen ska kunna försörja sig själv och den anhörige samt ha en tillräckligt stor bostad för sig själv och den anhörige. Det belopp som svarar upp mot innebörden att ”kunna försörja sig själv och den anhörige” är det så kallade förbehållsbeloppet.

För ett parti som värnar familjesammanhållning ska möjlighet till återförening finnas. Detta är även en viktig fråga utifrån ett integrationsperspektiv. Det är bättre att de människor som kommit till Sverige fokuserar på att så fort som möjligt etablera sig på arbetsmarknaden och i samhället för att kunna återförenas med sina anhöriga när de kan ta ekonomiskt ansvar för dessa.

Sverige har skrivit under det så kallade familjeåterföreningsdirektivet som antogs av ministerrådet 2003. Direktivet syftar till att skapa gemensamma regler för utövandet av rätten till familjeåterförening för tredjelandsmedborgare som vistas lagligt på någon av medlemsstaternas territorium. Direktivet gäller flyktingar enligt Genèvekonventionen och försörjningskrav kan då endast ställas om ansökan om familjeåterförening lämnas in senare än tre månader efter det att flyktingstatus har beviljats eller om familjeåterförening är möjlig i ett tredje land.

Familjeåterföreningsdirektivets regler gäller dock inte alternativt skyddsbehövande. Kristdemokraterna menar därför att försörjningskrav kan och bör ställas från dag ett, det vill säga från det att skyddsstatus upprättas

För att undvika att barn, oftast pojkar, skickas på livsfarliga vägar till Sverige i hopp om att få uppehållstillstånd för att återförenas med sina familjer på svensk mark anser Kristdemokraterna att det också på barn som utgör anknytningsperson ska ställas försörjningskrav för att åtgärda drivkraften bakom dessa resor. Vi ser ett behov av en ventil gällande försörjningskravet. Undantag ska exempelvis gälla personer med en varaktig funktionsnedsättning som omöjliggör egen arbetsrelaterad inkomst.

Regelverket kring familjeåterförening ska utformas så att Sverige lever upp till barnkonventionen och andra relevanta internationella konventioner.

4.5 Tidsbegränsat uppehållstillstånd för varaktigt bosatta (VABO)

När Sverige har tidsbegränsade uppehållstillstånd som huvudregel har det funnits en befogad oro för att ansökningar om ställning som varaktigt bosatta (VABO) ska öka. Skälet är att med ställning som varaktigt bosatt så får vederbörande automatiskt ett permanent uppehållstillstånd. Kristdemokraterna menar att även den som får ställning som varaktigt bosatt ska få ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för att ansöka om permanent uppehållstillstånd enligt samma regelverk som vi anser ska gälla för flyktingar och alternativt skyddsbehövande.

För att en person ska få VABO ska han/hon ha bott i Sverige i fem år utan avbrott med ett bosättningsgrundande uppehållstillstånd (alltså inte för studier eller besök) och har förmått att försörja sig och sin familj under hela denna tid. Dessa regler följer av EU-rätten.

Kristdemokraterna menar att permanenta uppehållstillstånd (PUT) endast ska ges under förutsättning att personens identitet är klarlagd samt att ett godkänt språkprov och samhällsorienteringsprov har uppfyllts för den som har fortsatt skyddsbehov efter tre år. Om ansökan om PUT görs före tre år så ska även krav på egen försörjning och att utlänningen inte gjort sig skyldig till brottslighet uppfyllas. Vi ser ingen anledning till varför inte nämnda krav ska gälla alla.

Utöver att det för VABO saknas krav på språkkunskaper, samhällsorientering och identitetskrav så är det försörjningskrav som gäller för VABO inte detsamma som vi kristdemokrater menar ska gälla för PUT. Försörjningskravet för VABO innebär inte att en person måste kunna försörja sig själv, utan här kan någon annan stå för försörjningen så länge han/hon inte legat det sociala biståndssystemet till last. Det är givetvis olyckligt om VABO som medför PUT har andra regler och/eller nivåer.

Ett sätt att lösa problemet med olika regler och/eller nivåer är att ta tillvara att det i det så kallade VABO-direktivet gällande VABO står att tidsbegränsade uppehållstillstånd om 5 år är ett minimikrav. En implementering av detta gör det möjligt för Sverige att hålla huvudlinjen om att PUT endast ska ges till dem som klarar de krav som finns uppställda.

4.6 Kvotflyktingsystem (vidarebosättning)

Enligt FN:s Flyktingkommissarie (UNHCR) fanns det 2019 cirka 1,4 miljoner flyktingar som var i behov av vidarebosättning till tredje land. Samma år möjliggjorde

29 stater att ta emot totalt 81 000 kvotflyktingar. Av dessa svarade Sverige för 5 000 personer, vilket innebär att Sverige tar emot flest kvotflyktingar per capita i världen. Behovet av att utöka vidarebosättning till tredje land är således långt mycket större än tillgången. Kristdemokraterna är positiva till att Sverige under de senaste åren verkat för ett större ordnat mottagande genom att öka antalet som kan få vidarebosättning och minska antalet som tar sig hit irreguljärt. Mot bakgrund av vårt stora mottagande vill vi att Sverige ska verka för att EU och övriga medlemsstater tar ett ökat ansvarstagande i denna fråga.

Enligt den europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån (Frontex), som intervjuade migranter under 2017 och 2018, var det endast sju procent som angav att de tagit sig till ett europeiskt land helt på egen hand. 84 procent uppgav att de blivit smugglade. Kvotflyktingsystemet brukar beskrivas som en säker och laglig väg. Den ger flyktingar möjlighet att komma i säkerhet utan att tvingas utlämna sig till illegala och hänsynslösa flyktingsmugglare. Det har också den fördelen att hjälpen kan erbjudas snabbt och till personer i mest utsatta lägen.

Genom kvotflyktingsystemet får särskilt utsatta grupper hjälp till skydd, bland annat kvinnor och barn utan stödjande nätverk, personer som tillhör en religiös eller etnisk minoritet, hbtq-personer och personer som är sjuka eller har funktionsnedsättningar.

Kristdemokraterna menar att de som kommer hit till Sverige som kvotflyktingar är de enda skyddsbehövande som ska beviljas permanenta uppehållstillstånd vid första beslutstillfället.

4.7 Kvinnor som kränks eller riskerar att kränkas – tvåårsregel

Den person som söker uppehållstillstånd för att få leva med en person i Sverige kan beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som gäller under två år – den så kallade tvåårsregeln. Om förhållandet upphör innan utgången av två år ska personen ifråga återvända till sitt hemland. Regeln kom till för att förhindra skenäktenskap.

Dessvärre har det visat sig att kvinnor som misshandlats av sin partner försatts i en tvångssituation. De har helt enkelt haft att välja mellan att fortsätta utstå psykisk eller fysisk misshandel eller att bli utvisade från Sverige. Därför ändrades lagen och i dag kan den person som utsatts för våld eller annan allvarlig kränkning under förhållandet, och av det skälet lämnat detsamma, beviljas fortsatt uppehållstillstånd även om förhållandet upphört innan två år förflutit.

Lagändringen förefaller dock inte ha inneburit att situationen förbättrats i avsedd omfattning. Kvinnor som borde ha fått stanna har inte fått göra det. En orsak till detta är att även om kvinnan brutit upp från förhållandet på grund av exempelvis misshandel, krävs att sammanboendet inte varit helt kortvarigt och att förhållandet från början var seriöst. Om man finner att förhållandet varit oseriöst eller kortvarigt, bedöms orsaken till uppbrottet som relativt oväsentlig.

I betänkandet Kvinnor och barn i rättens gränsland (SOU 2012:45) påpekar regeringens utredare att tusentals kvinnor varje år söker hjälp efter att ha utsatts för våld av sina män. Utredningen menar att kunskapen hos kvinnorna är bristfällig och att informationen borde bli bättre. Det finns tyvärr exempel på män som systematiskt utnyttjar utländska kvinnor genom att inleda ett förhållande med dem och inom två år antingen överge dem eller på annat sätt göra så att de tvingas lämna förhållandet. Dessa män är väl medvetna om att kvinnorna kommer att utvisas om förhållandet upphör innan två år har gått.

För att kunna utreda om det finns skäl att misstänka att referenspersonen kan komma att förgripa sig på sökanden i framtiden, eller för att fastställa att han tidigare förgripit sig på sambo eller maka, bör en kontroll göras genom registerutdrag. Vi menar att utdrag från brottsregistret avseende brott mot liv och hälsa (3 kap.), brott mot frihet och frid (4 kap.), frid och sexualbrott (6 kap.) ska hämtas in för samtliga referenspersoner. Även meddelande om besöksförbud ska hämtas in.

Kristdemokraterna menar att det även bör göras en kontroll utifrån folkbokföringsregistret samt Migrationsverkets register om tidigare anknytningsförfrågningar. Det kan ge en bild av om någon tidigare ansökt om uppehållstillstånd på grund av anknytning till personen ifråga. På så sätt kan ingen sätta i system att inleda ett förhållande och sedan överge personen i fråga innan tvåårsperiodens utgång.

I de fall det framkommer att referenspersonen tidigare dömts för brott mot kap. 3, 4 eller 6 i brottsbalken bör sökanden alltid informeras om detta muntligen. De svenska ambassader som hanterar ansökningsprocessen bör även få i uppdrag att ge sökande en mer fullständig information om vilka rättigheter de har och vilket skydd som kan ges. En sådan information bör inkludera reglerna kring tvåårsgränsen. Den som utsätts för misshandel och kränkningar ska inte vara utlämnad till den som begår brottet. Den situation som alltjämt råder innebär att det kan uppfattas som att ”lite stryk ska man tåla”. Det är helt oacceptabelt. Ytterligare steg behöver vidtas för att kvinnorna som blir misshandlade inom tvåårsperioden inte ska försättas i en tvångssituation.

5 Rättssäkerhet

5.1 Inrätta en inspektion för migrationsfrågor

Sverige ska alltid sträva efter att förbättra rättssäkerheten. De ärenden och mål som avgörs kring asyl och uppehållstillstånd innefattar en myndighetsutövning mot enskild. För att få fram en rättssäker migrationsprocess måste varje steg i denna process vara rättssäker. Processen involverar hantering hos Migrationsverket, utlandsmyndigheter, domstolar, polis och i samverkan med kommuner och regioner.

Kristdemokraternas krav om att Sverige ska ha en stram migrationspolitik under en rad år framöver vilar på att vi bibehåller en hög rättssäkerhet. Den nuvarande ordningen där myndigheterna själva ser över sina rutiner och följer upp sitt arbete är inte tillräckligt. Vi vill därför inrätta en oberoende part som granskar rättssäkerheten; en inspektion för migrationsfrågor.

Målet med en inspektion för migrationsfrågor är att upptäcka systembrister och därigenom höja rättssäkerheten för den enskilde. Därför bör inspektionens fokus ligga på att säkerställa en korrekt och enhetlig tillämpning av lagstiftningen, och att samarbetet mellan ansvariga myndigheter fungerar och ger förutsättningar för upprätthållen rättssäkerhet.

En inspektion för migrationsfrågor kan närmast jämföras med Inspektionen för socialförsäkringen. Den nya inspektionens granskning bör främst ske genom bedömning av myndigheternas egna system för styrning. Exempelvis ska den kunna kartlägga huruvida olika delar av Migrationsverket eller polisen skiljer sig åt i hanteringen av liknande fall, om det finns omotiverade skillnader mellan domstolar, på vilket sätt och hur snabbt

Migrationsverket rättar sig efter ny praxis, hur olika utlandsmyndigheter arbetar med handläggning och i vilken mån myndigheterna lever upp till regeringens satta mål.

Kristdemokraterna finansierar i sitt budgetalternativ inrättandet av en inspektion för migrationsfrågor. För 2022 anvisas 10 miljoner kronor för att starta upp myndigheten och därefter 20 miljoner kronor per år 2023–2024.

5.2 Handläggningstidernas betydelse

Det är viktigt att asylprocessen inte drar ut på tiden längre än nödvändigt. Men handläggningstiden för asylmål hos migrationsdomstolarna har ökat. Migrationsdomstolarna behöver en rejäl resursförstärkning för att kunna minska denna kö på ett rättssäkert och effektivt sätt. Regeringens har i sin budgetproposition med en förstärkning om 172 miljoner kronor för domstolsprövning i utlänningsmål. Det är en nödvändig förstärkning, men även i år anvisar Kristdemokraterna ytterligare medel, 28 miljoner kronor, för att fler migrationsmål ska kunna avgöras.

Denna resursförstärkning sänker samtidigt kostnaderna för mottagningssystemet då migrationsmålen kan avgöras snabbare. Att sänka kostnaderna för mottagningssystemet överskuggas dock av betydelsen som återfinns i det humana att snabbare kunna ge dem som väntar på det viktiga beskedet om huruvida de får ett ja eller nej på sin asylansökan.

5.3 Offentliga biträden

En asylansökande har av förklarliga skäl svårt att bevaka sina intressen när hans/hennes mål ska avgöras i domstol. Det är vanligt att det utöver bristande språkkunskaper även finns en begränsad kunskap om svensk lagstiftning. Dessa brister får inte vara avgörande för domstolens förmåga att fatta ett korrekt beslut. Ett felaktigt negativt beslut för exempelvis en konvertit kan i värsta fall få katastrofala följder. Detta gör att Sverige har ett system med offentliga biträden.

En hög rättssäkerhet förutsätter en hög kvalitet på de offentliga biträdena som Migrationsverket förordnar. Denna kvalitet har dock ifrågasatts, inte minst har det framkommit kritik som gör gällande att vissa offentliga biträden inte har den kompetens som krävs. Detta måste tas på allvar. Kristdemokraterna anser att en utredning ska tillsättas som ser över hanteringen av offentliga biträden och överväga en hårdare kompetensbedömning, med specifika behörighetskrav, ska införas samt om antalet förordnanden som ett offentligt biträde kan åta sig samtidigt.

5.4 Tolkar

Tillgången till tolkar är viktiga för att säkra en rättssäker asylprocess. Förmågan att återge den asylsökandes berättelse korrekt är av vikt för bedömningen av trovärdigheten hos den sökande och dennes berättelse. Då det råder en brist på tillgängliga tolkar och auktoriserade tolkar menar Kristdemokraterna att de förslag som lämnats av Tolkutredningen (SOU 2018:83) måste beredas skyndsamt av regeringen.

5.5 Kompetens gällande förföljda på grund av tro, kön eller sexuell läggning

Arbetet med att förstärka rättigheterna för dem som riskerar förföljelse på grund av tro, kön, könsidentitet eller sexuell läggning är av stor vikt. När de mänskliga rättigheterna försvagas i ett land är ofta den första varningssignalen ökade attacker mot just religiösa minoriteter och hbtq-personer. Situationen för dessa två grupper ger också ofta en god indikation på hur det är ställt med de mänskliga rättigheterna i ett land rent generellt.

Sedan 2005 ska förföljelse på grund av tro, kön, könsidentitet eller sexuell läggning ge flyktingstatus. Att utreda äktheten i detta kan vara svårt, det handlar om känslor och ställningstaganden som många gånger varit omöjliga för den asylsökande att ge uttryck för i sitt hemland. För att Migrationsverket ska kunna följa dessa nya bestämmelser är kompetensen hos myndighetens handläggare naturligtvis avgörande, och flera viktiga åtgärder, i form av referensgrupper, utbildningsinsatser och seminarier, har genomförts sedan den nya lagstiftningen infördes i syfte att höja kompetensnivån.

Kristdemokraterna har särskilt uppmärksammat brister kring processen med konvertiter, det vill säga personer som konverterat från en religion till en annan, krävt en likformig tillämpning vid sidan av den rättsliga kvaliteten. Granskningar visar att det finns en brist på enhetlighet. En granskning pekade på att avslagsprocenten, trots jämförbara situationer, var stor när man jämförde exempelvis Jönköping (44 procent) och Göteborg (84 procent). ”Konvertitutredningen”, som gjorts på initiativ av Pingströrelsen, där även Ekumeniakyrkan, Evangeliska Frikyrkan, Svenska Alliansmissionen och Sjundedags Adventistsamfundet medverkar, visar även på påfallande skillnader i bedömningar hos de politiska tjänstemännen i migrationsdomstolen.

Efter att kritik riktats mot hur myndigheten har gjort dessa bedömningar har kunskapsfrågornas betydelse tonats ned till förmån för den asylsökandes egen berättelse om hur vägen till konversion har sett ut. Detta är något som Kristdemokraterna välkomnar. Regeringen gav i regleringsbrevet Migrationsverket i uppdrag att för 2019 särskilt redovisa hur myndigheten svarar upp mot detta.

Detta sammantaget visar dock på behovet av att införa en inspektion för migrationsfrågor, där hanteringen av olika typer av fall bör granskas. En översyn behöver göras av prövningen gällande åldersbedömningar, konvertiter och hbt+ personer och hur det har fungerat de senaste åren. Målet med översynen är att, vid behov, kunna förbättra hanteringen framöver.

5.6 Medicinska åldersbedömningar

Medicinska åldersbedömningar utförs av Rättsmedicinalverket på beställning av exempelvis Migrationsverket då detta krävs för att kunna avgöra huruvida den asylsökande är under 18 år eller ej. Denna bedömning förutsätter den asylsökandes samtycke. Kristdemokraterna menar att det är viktigt att en åldersbedömning av asylsökande barn och unga görs tidigt i asylprocessen. Detta för att undvika att vuxna asylsökande placeras tillsammans med ensamkommande barn och unga, men också för att tillförsäkra att de resurser som ska gå till barn inte används till vuxna.

Metoden för och tillförlitligheten av den medicinska åldersbedömningen har kritiserats. Den bygger på en sammantagen bedömning av två undersökningar (röntgenundersökning med joniserande strålning av visdomständer och en magnetundersökning av lårbenets nedre del). Kristdemokraterna har funnit att denna kritik skapat skäl för att

utvärdera den medicinska åldersbedömningen. Trots utfästelser om en oberoende utredning från regeringen skedde ingenting förrän i juni 2020 då en kommitté till slut tillsattes. Här ska en oberoende granskning av metoden för medicinska åldersbedömningar ske där syftet är att visa på med vilken säkerhet det går att uttala sig om sannolikheten för att personer med okänd ålder är över eller under 18 år med hjälp av Rättsmedicinalverkets tillämpade metod. Kristdemokraterna välkomnar detta.

6 Återvändande

I denna motion redogör Kristdemokraterna för en rad åtgärder som sammantaget leder till effektivare avvísningar och fler utvisningar. Myndigheters och domstolars beslut ska respekteras, så ock på detta område. Att vi har ett fungerande återvändande är centralt för asylrättens legitimitet och för att upprätthålla förtroendet för en reglerad migrationspolitik. Kristdemokraterna vill understryka att ett fungerande återvändande även är en förutsättning för att Sverige långsiktigt ska kunna fortsätta att erbjuda skydd för de som har skyddsskäl.

Skillnaden mellan ett ”ja” och ett ”nej” måste upprätthållas. En utlänning som fått avslag på en ansökan om asyl eller som begått brott ska lämna vårt land, med beaktande av grundläggande principer som exempelvis non-refoulement. Sverige bör arbeta mer aktivt för att ordna diplomatiska garantier från de berörda länderna, om att den utvisade ej kommer dömas till dödsstraff eller behandlas inhumant. Detta pekade Säpo på som en möjlighet när det handlade om de sex imamerna som greps under 2019, men där utvisning inte kunde verkställas. I detta syfte bör EU:s utvecklingsbistånd kunna användas som incitament.

I en nyligen publicerad rapport av Riksrevisionen (RiR 2020:7) konstateras dock att nästan hälften av samtliga återvändandearärenden avslutas genom registrerad utresa. Det är enligt Riksrevisionen svårt att bedöma hur många som är kvar i Sverige utan tillstånd. Att avvika eller att ”gå under jorden” innebär dels stora risker för den enskilde. Det bidrar också till det utanförskap och de parallellsamhällen som kristdemokraterna vill motverka.

Normalt är det Migrationsverket som är verkställande myndighet. Om myndigheten inte får tag i den person som ska av- eller utvisas eller om tvång krävs för att verkställa beslutet får Migrationsverket lämna över ärendet till Polismyndigheten. Polisen ansvarar även för egna beslutade avvísningens ärenden och om en domstol beslutat om utvisning på grund av brott. Polisen gör sedan en transportbeställning hos Kriminalvården och deras nationella transportenhet som planerar resan och bemannar med transportpersonal, med mera.

Riksrevisionen rekommenderar i sin rapport (RiR 2020:7) att regeringen ser över myndigheternas uppdrag och ansvarsfördelning. Kristdemokraterna delar Riksrevisionens synpunkter om en översyn och att myndigheternas samverkan vidareutvecklas. Kristdemokraterna har framfört att det bör tillsättas en utredning som ser över ansvarsfördelningen samt överväger om en myndighet ska ha det övergripande ansvaret för återvändandearbetet.

Grova brottslingar med utvisningsbeslut kan i många fall inte utvisas på grund av situationen i ursprungslandet. Det är Kristdemokraternas bestämda uppfattning att varje sten måste vändas i syfte att tillse att dömda brottslingar med utvisningsbeslut inte

försätts på fri fot på svensk mark igen. Kristdemokraterna vill därför att Sverige inom ramen för EU-samarbetet verkar för gemensamma lösningar för att tillse att personer med utvisningsbeslut på grund av grov brottslighet, ex. våldtäkt och mord, inte får vara kvar på svensk eller europeisk mark.

6.1 Utöka antalet förvarsplatser

Centralt för verkställighetsarbetet är att det finns tillräckligt med förvarsplatser. Utlänningar med lagkraftsvunna avvisnings- eller utvisningsbeslut ska kunna tas i förvar för att verkställa detta. För att det ska fungera behöver antalet förvarsplatser byggas ut. Dagens 520 platser motsvarar inte det behov som Migrationsverket och Polismyndigheten angett. Även EU-kommissionen har uppmanat Sverige att öka antalet förvarsplatser. Kristdemokraternas åtgärder som elektronisk övervakning och boendeskyldighet påverkar till viss del behovet av förvarsplatser, men det finns fortsatt ett behov av fler förvarsplatser. Kristdemokraterna avsätter därför 135 miljoner kronor per år 2022–2024 för detta ändamål.

6.2 Inför elektronisk övervakning

Elektronisk övervakning (fotboja) är ett nödvändigt komplement och alternativ till förvarstagande. Bristen på förvarsplatser är akut och kommer ta många år att bygga bort. Ett alternativ är då att förse personer som har lagkraftvunnet avvisnings- eller utvisningsbeslut med fotboja om det finns en risk att personen avviker. Elektronisk övervakning får funktionen som ett slags kommunarrest där den som ska avvisas/utvisas kan förbereda sin hemresa. Ett avvikande upptäcks omedelbart, antingen om fotbojan avlägsnas eller när personen avviker från sitt tillåtna geografiska område. En fotboja är också mindre ingripande i den enskildes liv än förvar.

I förhandlingarna om nya åtgärder mot terrorism som ägde rum under våren 2017 var en av Kristdemokraternas prioriterade frågor – som också vann stöd under förhandlingarna – att elektronisk övervakning vid avvisningsbeslut ska utredas. Detta har gjorts (SOU 2020:16) och ett förslag har tagits fram för hur detta kan utformas. Vi anser att ett förslag om fotboja skyndsamt bör läggas fram till riksdagen. Kristdemokraterna avsätter 10 miljoner kronor per år 2022–2024 för detta ändamål.

6.3 Utökade befogenheter vid inre utlänningskontroll

Befogenheterna för Migrationsverket och Polismyndigheten avseende inre utlänningskontroll måste utökas. Återvändandeutredningen har i slutbetänkandet ”Klarlagd identitet” (SOU 2017:93) presenterat en rad åtgärder som kan genomföras. Under våren 2020 lade regeringen fram förslag i en lagrådsremiss som kritiserades av Lagrådet. Regeringen gick dock vidare med förslaget och lade fram en proposition till riksdagen 2021. Kristdemokraterna menar att den nya lagstiftningen inte är tillräcklig för att uppnå målsättningen om att kraftigt minska antalet personer som vistats olovligt i Sverige, men även för att uppnå de tillhörande målen om en reglerad invandring, en upprättad inre säkerhet och ett effektivare återvändandearbete.

Problemet med att människor befinner sig olovligt i landet blir allt mer omfattande. Migrationsverket överlämnade under åren 2015–2018 cirka 26 000 asylärenden till

Polismyndigheten på grund av att personen var avviken. Den 31 december 2019 hade Polismyndigheten 17 706 öppna överlämnade verkställighetsärenden i balans, varav 11 818 avsåg efterlysta personer. Migrationsverket uppskattade i oktober 2019 att 26 300 personer kommer att avvika under 2019–2022.

Migrationsverket bedömde 2017 att det finns nära 60 000 individer registrerade i två eller flera kända identiteter hos Migrationsverket. De konstaterar dock att mörkertalet är stort vilket innebär att det troligen finns många fler.

Sveriges reglerade invandring bygger på att det krävs ett uppehållstillstånd för att vistas i Sverige och detta tillstånd ska bevilja före inresan till landet. Hur många som är olovligt i Sverige är det ingen som vet. Flera har aldrig gett sig till känna för myndigheterna och andra avviker innan ett avvisnings- eller utvisningsbeslut kan verkställas. Det är ett säkerhetsproblem att vi har personer som inte får vara i landet och/eller vars identitet är oklar. Det försvårar även arbetet mot gränsöverskridande brottslighet.

Säkerhetssituationen i Sverige och Europa har även förändrats de senaste åren. Terrorattentat har ägt rum i bl.a. Frankrike, Belgien, Tyskland och Sverige. Hotet är alltjämt stort. Den organiserade och gränsöverskridande brottsligheten är inte ovanlig och skapar oro och osäkerhet i landet. Den omfattar allt från narkotikahandel till ekonomisk brottslighet och påtvingad prostitution. Det är inte ovanligt att personer i dessa sammanhang uppträder under flera identiteter. Av säkerhetsskäl är det därför nödvändigt att Sverige skyndsamt kan kontrollera vilka som vistas i landet.

Kristdemokraterna anser därför att det är dags att se över möjligheten för polisen att ta DNA-prov vid inre utlänningskontroller. Detta då DNA-tekniken höjer säkerheten vid en identifiering. Vi vill även att polisen ska få möjlighet att omhänderta och tömma digitala medier när en person saknar handlingar och vägrar att samarbeta. Detta är något som Polismyndigheten och Säkerhetspolisen efterfrågat och som redan är möjligt i ett flertal andra europeiska medlemsstater. Vi anser även, likt Migrationsverket, att det bör inrättas ett nationellt fingeravtrycksregister för innehavare av uppehållstillstånd då det skulle försvåra för enskilda individer att uppträda under fler identiteter. Vidare bör det utredas om en ny personalkategori, id-expert, vid utlandsmyndigheter ska inrättas i syfte att försvåra missbruk av identitetshandlingar. Vid en inre utlänningskontroll anser vi att fingeravtryck, DNA-prov och fotografering ska vara obligatoriskt, inte enbart fakultativt.

6.4 Inför möjlighet till boendeskyldighet

Om det, efter tiden för frivillig avresa, bedöms att en verkställighet av ett avvisnings- eller utvisningsbeslut kommer att ske inom en relativt snar framtid ska ett beslut om boendeskyldighet kunna fattas.

Bristen på förvarsplatser kompletteras om beslut fattas som möjliggör elektronisk övervakning och boendeskyldighet. Mottagandeutredningen (SOU 2018:22) skissar på något som liknar det sistnämnda när de beskriver införandet av ”avresecenter”. Skillnaden är att utredningen menar att dessa center ska vara aktuella under den lagstadgade fristen för avresa. Boendeskyldighet kommer att utgöra en ökade kostnad då det innebär att antalet boendeplatser måste utökas. Dessa platser är dock inte lika kostsamma som förvarsplatser. Kristdemokraterna anser därför att regeringen ska ge Migrationsverket i uppdrag att förbereda för boendeplatser utifrån att möjligheten att fatta beslut om boendeskyldighet införs.

6.5 Fler återtagandeavtal

I Sverige finns flera tusen personer som inte utvisas då deras egna länder inte tar emot sina egna medborgare. Det strider mot folkrättsliga principer där ett land alltid ska vara beredd att ta emot sina egna medborgare. Den nuvarande situationen understryker behovet av fler och bättre fungerande återtagandeavtal mellan Sverige och olika ursprungsländer.

Återtagandeavtal underlättar Migrationsverkets, Polismyndighetens och Kriminalvårdens arbete med avvisningar och utvisningar. Här kan finnas uppgifter som talar om hur bevisningen av medborgarskap ska se ut, vilka myndigheter som kan kontaktas i varje land och vilken flygplats som ska användas.

Sverige ska på egen hand och tillsammans med EU verka för att fler återtagandeavtal sluts med transit- och ursprungsländer. Återvändandet måste underlättas och ett förbättrat samarbete mellan Sverige och ursprungsländerna kan absolut bidra till detta.

Sverige och EU bör kunna använda sig av utvecklingsbistånd och andra ekonomiska verktyg i syfte att sluta fler återtagandeavtal och säkerställa att de efterlevs.

6.6 Förbättra återetableringsstödet

Ett sätt att öka det frivilliga återvändandet är erbjudandet om återetableringsstöd. Den ska ses som en del av en aktiv återvändandepolitik. Kristdemokraterna ser med oro på de uppgifter som finns om att informationen om dessa stöd inte når fram till den relevanta personkretsen och förordar därför att insatser vidtas för att åtgärda detta.

Sedan 2007 finns det möjlighet för en utlänning att ansöka om återetableringsstöd. Syftet med detta stöd är att motivera fler asylsökande som fått avslag att självmant återvända genom att med olika insatser underlätta ett återvändande.

De senaste åren har allt färre ansökt om återetableringsstödet. Förklaringen till detta är främst att antalet som är berättigade till återetableringsstödet har minskat. För närvarande är det endast asylsökande från Afghanistan, Centralafrikanska Republiken, Demokratiska Republiken Kongo, Elfenbenskusten, Eritrea, Irak, Jemen, Liberia, Libyen, Mali, Sierra Leone, Somalia, Staten Palestina, Sudan, Sydsudan, Syrien och Tchad som kan ansöka. I några av dessa länder är vidare säkerhetsläget sådant att viljan att söka om stödet inte finns.

Kristdemokraterna ser positivt på att man samordnar det självmanta återvändandet med andra medlemsstater inom EU och med samarbetsprogrammet European Return and Reintegration Network (ERRIN). Vid sidan av det kontantstöd som Sverige utbetalar via International Organization for Migration (IOM) som finns representerat i de flesta av de länder där återetableringsstödet delas ut, så kan utlänningen få stöd av ERRIN i form av tjänster som kan leda till arbete och egen försörjning i hemlandet.

6.7 Utvisning på grund av brott

Kristdemokraterna anser att utvisning bör komma ifråga oftare för personer som söker asyl i Sverige och begår brott, särskilt angeläget vid våldsbrott, sexualbrott, hedersrelaterade brott eller hatbrott. Dessa bör få avslag på asylansökan och snabb avvisning ur landet. För personer med uppehållstillstånd bör utvisning också bli en betydligt vanligare rättsverkan vid grova brott. Utvisning bör bli påföljd om någon döms till

minst sex månaders fängelse eller vid upprepad brottslighet. När verkställighetshinder finns ska utvisning genomföras när dessa inte längre finns.

Kristdemokraterna vill även att Sverige inom ramen för EU arbetar för att utlänningar med utvisningsbeslut för särskilt allvarliga brott ska kunna utvisas till ett tredje land.

Ett annat problem är att utvisning tas i beaktande vid bestämmande av påföljd. Om utvisning finns med i domen mildras påföljden, kallat utvisningsmen. I praktiken får detta till följd att om en utvisning inte kan verkställas så är personen i fråga dels på fri fot i Sverige och dels tidigare än om utvisning inte skulle ha varit med i domen. Detta är helt orimligt. Kristdemokraterna vill att bestämmelsen om utvisningsmen tas bort, vilket också föreslås i SOU 2021:61 ”Utvisning på grund av brott – ett skärpt regelverk”.

2019 landade Högsta domstolen i slutsatsen att en utländsk medborgare inte ska utvisas trots att han dömts för våldtäkt då han bott i Sverige i åtta år. HD menade att detta innebar att mannen hade en stark anknytning till Sverige trots att han saknade både jobb och familj. Ett flagrant exempel på att regelverket kring utvisning är för svagt och att en praxis utvecklats som gör att domstolsbesluten framstår som stötande för det allmänna rättsmedvetandet.

Kristdemokraterna anser att regeln kring vad som utgör synnerliga skäl för att inte utvisas måste ses över. Vi menar också att fler kriminella som är dömda för brott och har fått utvisningsbeslut ska avtjäna straffet i sina hemländer.

En särskild utredare har presenterat ett flertal förslag i SOU 2021:61 ”Utvisning på grund av brott – ett skärpt regelverk”. Exempelvis föreslås kravet på synnerliga skäl för utvisning när utlänningen vistats länge i Sverige tas bort. Utredningen förslår även att straffvärdesgränsen sänks till sex månaders fängelse, jämfört med dagens nivå på ett år, och att brott av en viss karaktär ska ligga till grund för utvisning även om straffvärdet understiger sex månader, vilket kan komma i fråga vid ex. brott med hedersmotiv eller brott riktat mot rättsordning. Vidare föreslår utredningen att återreseförbudet blir längre. Kristdemokraterna välkomnar dessa förslag och vill att regeringen återkommer med lagförslag snarast.

6.8 Förläng preskriptionstiden

Den som får avslag på sin asylansökan kan söka på nytt efter fyra år. Denna preskriptionstid kan vara för kort för att få fler att återvända frivilligt.

I direktiven till Återvändandeutredningen (dir. 2017:45) anges att verkställigheten av utvisningsbeslut försvåras av att människor håller sig undan myndigheterna. Detta kan till del ha med preskriptionstiden att göra. För en asylsökande som avviker och sedan håller sig gömd under fyra år uppstår en ny chans att ansöka om asyl på nytt när utvisningsbeslutet preskriberats. Kristdemokraterna är därför positiva till att utreda förlängd preskriptionstid om den ökar återvändandet.

6.9 Avskaffa möjligheten till spårbyte

Arbetsstillstånd ska sökas innan man kommer till Sverige. Den lagen sätts ur spel genom den möjlighet som idag finns till så kallat spårbyte där en person som fått avslag på sin asylansökan i vissa fall kan ansöka om arbetsstillstånd utan att lämna Sverige. Kristdemokraterna menar att denna möjlighet till spårbyte ska avskaffas.

Migrationsverket har larmat om ett missbruk med spårbyten. Enligt myndigheten har den blivit ett sätt för vissa nationaliteter att kringgå utvisningsbeslut. Migrationsverket konstaterar vidare i en skrivelse till regeringen kring sitt arbete med uppdraget om självmant återvändande, att den genomsnittliga handläggningstiden för spårbyte är cirka 160 dagar. Det innebär att de som söker om spårbyte får en längre vistelsetid i Sverige vilket gör återvändandet än svårare.

Det är mot denna bakgrund mycket märkligt att regeringen vill utreda hur spårbytet kan förenklas (dir. 2020:8). Kristdemokraterna har via utskottsinitiativ försökt samla en majoritet för ett tilläggsdirektiv till utredningen som avskaffar möjligheten till spårbyte. Det är ett sätt att låta ett ”nej” förbli ett ”nej” och det är ett stopp för att inge människor falska förhoppningar.

6.10 Säkra-länder-lista

Enbart 23 % av de som sökte asyl i Sverige 2020 fick bifall på sin asylansökan, en klar majoritet fick avslag. En stor andel av de som fick avslag var sökande från ett fåtal länder som kan klassificeras som säkra. Detta är inte någon nyhet. Vi konstaterar att det svenska asylsystemet under en längre tid missbrukats av personer, många gånger med kriminella intentioner, som kommer från säkra ursprungsländer. Det gäller framför allt personer från länder såsom Ukraina, Georgien och västra Balkan. Exempelvis fick enbart 75 av 6 989 (1 procent) georgier asyl mellan 2012 och 2019, och handläggningstiden för georgier var under denna period i snitt 146 dagar. Rapporterna om bl.a. stöldlikor med personer från Georgien är många.

Sedan tidigare hade Sverige ett så kallat snabbförfarande av personer som kommer från säkra länder. Snabbförfarandet har dock fungerat dåligt, då en majoritet av dessa handläggningsärende tagit över ett halvår att bli klara.

Efter ett domslut i EU-domstolen i juli 2018, blev det svårt för Sverige att avvisa en person med omedelbar verkan. EU krävde att vi tog fram en lista med så kallade säkra länder. Kristdemokraterna har länge krävt att Sverige ska utrustas med en sådan lista, då det svenska asylsystemet utnyttjades redan innan EU- domen och snabbförfarandet i praktiken inte var snabbt. Regeringen var även här senfärdig men sedan 2021 finns en sådan lista på plats. Ett av de ursprungsländer som är vanligast förekommande bland asylsökandessökandes nationaliteter som uppenbart saknar asylskäl, Ukraina, finns på grund av regeringens proposition dock inte med på listan. Kristdemokraterna vill därför att lagen uppdateras snarast i syfte att inkorporera fler länder.

Vid införande av ett system med säkra länder får den sökande sin individuella bedömning men kan sättas på väntande plan efter några dagar om vederbörande saknar asylskäl och kommer från ett säkert land. Denna lista behövs. Migrationsverket måste få möjlighet att hantera ärenden, där det är uppenbart att sökanden lämnat in en asylansökan som är uppenbart ogrundad, på ett snabbt, effektivt och rättssäkert sätt.

En lista över säkra länder kommer att utgöra en tydlig signal som bidrar till att minska söktrycket till Sverige. Det minskar också möjligheterna för internationella brottsnätverk att utnyttja vårt system, vilket görs i dag enligt polisens nationella operativa avdelning.

Utöver att ändra lagen i syfte att inkorporera Ukraina på listan vill Kristdemokraterna tillsätta en utredning som syftar till att förkorta handläggningstiderna för enskilda från säkra ursprungsländer till 48 timmar. Vi vill även utreda en förkortad överklagandefrist och en snabbare prövning av överklaganden i dessa fall i syfte att få en snabbare

verkställighet. För att detta ska vara möjligt bör även en jourdomstol tillsättas. Vi lägger 10 miljoner på detta 2022 och 5 miljoner 2023.

Förbättrade kontrollåtgärder riktade mot enskilda vars asylskäl är uppenbart ogrundade bör också utredas skyndsamt. Det bör bl.a. säkerställas att Migrationsverket omedelbart kan begränsa rörelsefriheten för en asylsökande med uppenbart ogrundade asylskäl, om möjligt enligt EU-rätten i sannolikhetsförvar, i annat fall genom exempelvis elektronisk fotboja.

Vi vill även utreda möjligheten att utfärda ett återreseförbud för enskilda från säkra ursprungsländer som får sin ansökan nekad, i likhet med Tyskland, Norge och Finland. Ett återreseförbud skulle kunna ge formella möjligheter att spärra personer i Schengens informationssystem (SIS) efter avslag och möjliggöra att de avvisas redan vid yttre gräns om de på nytt försöker resa in i Schengenområdet.

I de pågående förhandlingarna om EU:s asyl- och migrationspakt bör Sveriges mål vara att möjliggöra för medlemsstater att utfärda beslut om asyl och återvändande i samma handling.

7 Arbetskraftsinvandringen

Arbetskraftsinvandring är viktigt för en dynamisk ekonomi. Sverige har ett system för arbetskraftsinvandring som bidragit till tillväxt och gett människor möjligheten att via eget arbete etablera sig i Sverige, eller arbeta här en period. Samtidigt finns det nackdelar med nuvarande system. Sverige skiljer ut sig i västvärlden genom att erbjuda relativt stora möjligheter för personer att arbetskraftsinvandra också för att utföra relativt okvalificerade arbetsuppgifter. Förutom positiva effekter har detta också lett till en rad problem. För att komma till rätta med både missbruk och utnyttjande samt göra arbetskraftsinvandringen samhällsekonomiskt lönsam har Kristdemokraterna lagt en rad skarpa förslag.

Att Sverige behöver ändra på regelverket för arbetskraftsinvandring visar exempelvis de många rapporterna om de avskryvade och grova bedrägerierna inom assistansersättningen. ”Det förekommer organiserade upplägg där funktionsnedsatta personer hämtas till Sverige för att ansöka om assistansersättning, och att anhöriga får arbetstillstånd som assistenter. Arbetskraftsinvandringen inom assistansområdet fyrdubblades under perioden 2009–2018.” Slutsatsen lämnas av Nationellt underrättelsecentrum lämnade hösten 2019 en rapport om den organiserade brottsligheten i Sverige. Bakom rapporten återfinns en rad myndigheter som samarbetat (Arbetsförmedlingen, Ekobrottsmyndigheten, Försäkringskassan, Kriminalvården, Kronofogdemyndigheten, Kustbevakningen, Migrationsverket, Skatteverket, Säkerhetspolisen, Polismyndigheten, Tullverket och Åklagarmyndigheten). Rapporten styrker de många reportagen och artiklarna om hur fattiga människor kommer hit och utnyttjas.

Kristdemokraterna menar att arbetskraftsinvandringen ska vara fortsatt fri om lönen överstiger medellönen. Detta är ett enkelt och effektivt sätt att komma tillrätta med fusk/utnyttjande, undanträngning av invånare i utanförskap, den ekonomiska obalansen och kompetensutvisningarna. Det är en höjning av dagens lönegolv på 13 000 kr/mån till 35 000 kr/mån som är snittlönen i Sverige.

Kristdemokraterna vill begränsa arbetskraftsinvandringen vid en lön under medellönen, om det inte rör yrken där det råder brist på arbetskraft. Inom vissa branscher, där

vi har behov av kvalificerad arbetskraftsinvandring, är en undre gräns avseende månadslönen som sätts vid en svensk genomsnittslön praktiskt omöjlig. Här kan nämnas uttalade bristyrken såsom exempelvis sjuksköterska och undersköterska. För att möjliggöra arbetskraftsinvandring för yrken, även om lönen understiger medellönen, bör det krävas att anställningen är ett bristyrke. Framtagandet av förteckningen kan med fördel ske i samråd med exempelvis Arbetsförmedlingen och Myndigheten för Yrkeshögskolan, vilka båda bör ha god kännedom om arbetsmarknadens behov av kompetenstillskott.

Kristdemokraterna vill också införa ett försörjningskrav för familjemedlemmar till arbetskraftsinvandrare. Till arbetskraftsinvandringen kommer en betydande mängd anhöriga, varav de flesta inte kommer i arbete under de första åren. De är i dagsläget berättigade till sociala insatser såsom exempelvis försörjningsstöd.

Vi vill vidare att brottet människosmuggling ska omfatta fall där oriktiga uppgifter har legat till grund för arbetstillstånd.

8 Uppvärdera medborgarskapet

Medborgarskapet är ett rättsligt förhållande mellan en individ och en stat. Det har såväl en reell som en symbolisk betydelse. Genom medborgarskapet erhålls rösträtt i riksdagsval, rätt att kunna söka vissa typer av tjänster inom polis, domstol och militär, den ovillkorliga rätten att vistas i landet samt konsulär hjälp vid problem i utlandet.

Den symboliska betydelsen är att medborgarskapet innebär en delaktighet i en större gemenskap, med skyldigheter och rättigheter gentemot andra. Genom medborgarskapet stärks känslan av delaktighet, samhörighet och identitet. Detta är också något som betonas i den senaste översynen av den svenska medborgarskapslagstiftningen genom införandet av en ny portalparagraf som förmedlar att det svenska medborgarskapet är ett uttryck för samhörighet. Kristdemokraterna anser att det är dags att uppvärdera medborgarskapets betydelse.

Då ett medborgarskap medför långtgående rättigheter vill Kristdemokraterna skärpa villkoren för att förvärva medborgarskap. En jämförelse med övriga medlemsländer i EU visar på mer långtgående villkor för medborgarskap.

Det är väl underbyggt att kunskaper i det svenska språket har stor betydelse för integrationen. Ett visst mått av kunskaper i svenska underlättar möjligheten att tillgodogöra sig en utbildning, få ett arbete och komma in i samhällsgemenskapen. Kristdemokraterna vill därför införa ett godkänt språkkrav för den som söker medborgarskap, såvida man inte genomfört ett godkänt språkprov vid sin ansökan om permanent uppehållstillstånd, vilket vi också föreslår. De som söker medborgarskap ska även ha genomgått undervisning i samhällsorientering samt avlagt ett godkänt prov. Genom en god kännedom om det svenska samhället och vilka allmänmänskliga värden och värderingar som präglar och fortfarande präglar vårt samhälle kan kulturella klyftor minska. Det går inte heller att bortse från arbetets betydelse i integrationsprocessen. Signalen om att ett medborgarskap är avhängigt förmågan att arbeta och bidra till det gemensamma ska inte heller underskattas, både för nyanlända och svenska medborgare. Kristdemokraterna vill därför att ett försörjningskrav ställs som krav för ett medborgarskap, med rimliga ventiler. Försörjningskravet ska motsvara förbehållsbeloppet och anställningen bör inte vara subventionerad.

För att kunna bli svensk medborgare krävs att du kan styrka din identitet, vara över 18 år, ha ett permanent uppehållstillstånd eller en uppehållsrätt eller ett uppehållskort, i regel bott i Sverige sammanhängande i fem år och levt ett skötsamt liv där olika typer av brott innebär att du kan söka medborgarskap först efter en karenstid.

För att tydliggöra medborgarskapets betydelse vill vi att alla kommuner ska arrangera offentliga medborgarskapsceremonier för att välkomna nya medborgare. Alla som blir medborgare eller myndiga bör också få en medborgarbok där de rättigheter och skyldigheter som följer av medborgarskapet förmedlas.

Då ett medborgarskap har stor vikt anser Kristdemokraterna att det måste vara möjligt att i vissa fall återkalla ett medborgarskap. I det fall det kan styrkas att personen de facto erhållit medborgarskap på svikliga grunder exempelvis vid falsk identitet eller genom falska dokument ska medborgarskapet kunna återkallas. Detsamma gällande personer med dubbelt medborgarskap som aktivt medverkat eller varit delaktiga i terroristbrott eller krigsförbrytelser. Medborgarskapet ska också kunna återkallas om man har tillskansat sig detsamma genom mutor eller bestickning. Kristdemokraterna har arbetat för en översyn av reglerna kring medborgarskap och välkomnar därför den pågående utredningen om skärpta krav.

9 Utlandssvenskar

Svenska medborgare som bor utomlands möts inte sällan av olika hinder när de ska återvända till Sverige med sin familj. Ett av dessa är när de sammanlevt med en utlänning utomlands i ett väl etablerat förhållande. För att undvika att familjer splittras bör ett undantag från regeln om att ansöka utifrån, och hur dessa förfaranden kan påskyndas, utredas. Hinder förekommer dock redan innan utresan. Många utstationeringar blir aldrig av på grund av regelverket kring den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI). För att möjliggöra fler utstationeringar vill vi förlänga de särskilda skyddsreglerna och efterskyddet för fler kategorier utsända, samt se över möjligheterna för medföljande familjemedlemmar att få del av samma skydd.

10 EU:s asyl- och migrationspolitik

Sverige ska vara en pådrivande part för gemensamma lösningar inom EU på migrationsområdet. För att EU-gemensamma lösningar på migrationsområdet ska fungera, liksom den fria rörligheten inom Europa, behövs också ett gemensamt ansvar för de yttre gränserna. De så kallade inre gränskontrollerna har varit en följd av att EU misslyckats med denna uppgift. När ett sådant misslyckande föreligger är tyvärr gränskontroller av det slaget nödvändigt.

Sedan 2015 har den gemensamma asyl- och migrationspolitiken inom EU mer eller mindre satts ur spel. Det har lett till att vissa medlemsstater tagit ett mycket större ansvar än andra. EU behöver samla sig för att ta ett gemensamt ansvar för unionens yttre gränser och ett gemensamt ansvar för den humanitära situationen i unionens närområde. Det behövs ett gemensamt ansvar inom EU för asylsökande och där ska hänsyn tas till de medlemsstater som tagit ett stort ansvar under 2000-talet.

Varje land har ett eget ansvar att kontrollera sin yttre gräns, att alla länder inte förmått ta det ansvaret – av förmåga eller ovilja – är uppenbart. Kristdemokraterna stödjer därför utbyggnaden av europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån (Frontex) för att EU gemensamt ska kunna bistå de länder som ansvarar för Schengenområdets yttre gränser.

September 2020 presenterades äntligen ett förslag till en framtida asyl- och migrationspakt av EU-kommissionen. Kristdemokraterna ser en rad positiva delar i förslaget. Fördelningen av ansvaret mellan medlemsländerna bygger på frivillighet vilket är positivt då det är en förutsättning om förslaget ska bli verklighet. Vi måste ha en hög grad av nationellt självbestämmande när det gäller hur många personer en medlemsstat kan ta emot. Förslaget från EU-kommissionen bygger på att EU skyddar sin yttre gräns, att en asylansökan först hanteras skyndsamt utanför EU:s gränser där enbart de med förmodade skyddsskäl får sin ansökan prövad inom EU, i hanteringen sker även en screening av alla sökande där biometriska uppgifter upptas för att säkerställa personers identitet. Förslaget gör skillnad mellan migranter och flyktingar. Upp emot 70 % är migranter, inte flyktingar, enligt kommissionen. EU ska därför ha ett effektivt återvändande av de som saknar skyddsskäl för att kunna ge verkligt skydd för de som flyr undan krig och förföljelse. Arbetet ska ledas av en koordinator som inrättas. Fler och bättre återvändandeaftal med ursprungsländer ska upprättas. EU vill skapa en infrastruktur som bidrar till en situation som gör att människor inte migrerar och satsningar för att krossa de hänsynslösa människosmugglarna. Negativt är förslaget att vidga familjebegreppet till att inkludera vuxna syskon. Negativt är även att det i förslaget inte finns något som innebär att EU tar hänsyn till de medlemsstater som tagit ett stort ansvar under 2000-talet. Utifrån den konstruktion som nu föreslås finns en uppenbar risk att de länder som tagit ett stort ansvar även i framtiden förväntas göra detta.

Hans Eklind (KD)

Michael Anefur (KD)

Sofia Damm (KD)

Jakob Forssmed (KD)

Hampus Hagman (KD)

Robert Halef (KD)